

Секція Освіта	
УДК 796.01:373:37.091:338.48	
Дата першого надходження статті до видання	2026-04-15
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-05-15
Дата публікації/оприлюднення	2026-05-16

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Жарська Наталія Валеріївна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

E-mail: zharskan@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2313-6894>

Бріскін Юрій Аркадійович

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

E-mail: yabriskin@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6375-98972>

Кучер Павло Вікторович

кандидат географічних наук, доцент, Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського

E-mail: pavlokuch@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9164-3180>

Макаровський Нестор Миколайович

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана
Боберського

E-mail: nestor4uk@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-0641-6077>

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму в сучасних умовах, зокрема в контексті воєнного стану в Україні. Обґрунтовано, що туризм є важливим складником соціально-економічного розвитку держави, однак його ефективне функціонування значною мірою залежить від рівня безпеки. Визначено, що повномасштабна агресія російської федерації суттєво трансформувала умови здійснення туристичної діяльності, зумовивши появу нових ризиків і загроз для життя та здоров'я туристів. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму в умовах підвищених ризиків. У роботі використано теоретичні методи дослідження, зокрема аналіз, синтез і узагальнення наукових джерел, а також документальний метод для вивчення міжнародних і національних нормативно-правових актів. Проаналізовано міжнародні підходи до забезпечення безпеки туристів, зокрема положення міжнародних документів і рекомендацій, що регулюють туристичну діяльність. Встановлено, що безпека туризму є багатовекторною категорією, яка поєднує інтереси особи, держави та суспільства. Систематизовано основні фактори ризику, що впливають на безпеку туристичної діяльності, серед яких виділено природно-кліматичні, техногенні, біологічні, психофізіологічні та травмонебезпечні чинники. Доведено важливість урахування індивідуальних особливостей туристів, дотримання правил поведінки під час подорожей, а також необхідність формування сприятливого психологічного клімату у туристичних групах. Обґрунтовано роль інформаційного забезпечення та превентивних заходів у зниженні рівня ризиків.

З'ясовано, що ефективне забезпечення безпеки у сфері туризму можливе за умови комплексного підходу, який передбачає інтеграцію правових, організаційних та

інформаційних механізмів. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх застосування у діяльності туристичних підприємств і органів управління з метою підвищення рівня безпеки туристів та ефективності функціонування туристичної галузі.

Ключові слова: туризм, безпека життєдіяльності, туристична діяльність, воєнний стан, ризики, туристична інфраструктура, управління ризиками, безпека туристів, туристичні послуги, туристична галузь.

FEATURES OF LIFE SAFETY IN THE FIELD OF TOURISM

Nataliia Zharska

Candidate of Sciences in Physical Education and Sport, Associate Professor,
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

E-mail: zharskan@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2313-6894>

Yurii Briskin

Doctor of Sciences in Physical Education and Sport, Professor,
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

E-mail: yabriskin@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6375-98972>

Pavlo Kucher

Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

E-mail: pavlokuch@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9164-3180>

Nestor Makarovskiy

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

E-mail: nestor4uk@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-0641-6077>

Abstract. The article considers the current issues of ensuring the safety of life in the tourism sector in modern conditions, in particular in the context of martial law in Ukraine. It is substantiated that tourism is an important component of the socio-economic development of the state, however, its effective functioning largely depends on the level of security. It is determined that the full-scale aggression of the Russian Federation has significantly transformed the conditions for carrying out tourism activities, leading to the emergence of new risks and threats to the life and health of tourists. The purpose of the study is the theoretical justification and analysis of the features of ensuring the safety of life in the tourism sector in conditions of increased risks. The paper uses theoretical research methods, in particular the analysis, synthesis and generalization of scientific sources, as well as the documentary method for studying international and national regulatory legal acts. International approaches to ensuring the safety of tourists are analyzed, in particular the provisions of international documents and recommendations regulating tourism activities. It is established that tourism safety is a multi-vector category that combines the interests of the individual, the state and society. The main risk factors affecting the safety of tourism activities are systematized, among which natural-climatic, technogenic, biological, psychophysiological and traumatic factors are highlighted. The importance of taking into account the individual characteristics of tourists, compliance with the rules of behavior during travel, as well as the need to form a favorable psychological climate in tourist groups is proven.

The role of information support and preventive measures in reducing the level of risks is substantiated. It was found that effective security in the tourism sector is possible under the condition of a comprehensive approach, which involves the integration of legal, organizational

and information mechanisms. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their application in the activities of tourism enterprises and management bodies in order to increase the level of tourist safety and the efficiency of the functioning of the tourism industry.

Keywords: tourism, life safety, tourism activity, martial law, risks, tourism infrastructure, risk management, tourist safety, tourist services, tourism industry

Актуальність проблеми. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку туризм набуває статусу одного з ключових секторів національної економіки, виконуючи системоутворюючу функцію у структурі регіонального розвитку та міжнародної інтеграції. Динамічне зростання туристичної індустрії детермінує розширення ринку праці, активізацію інвестиційних процесів та інфраструктурну модернізацію, зокрема у сегментах транспортної, готельно-рекреаційної та культурно-історичної інфраструктури. У сукупності зазначені процеси забезпечують мультиплікативний ефект для соціально-економічного розвитку територій та підвищення якості життя населення [3; 4; 5].

Водночас трансформаційні процеси, спричинені повномасштабною військовою агресією проти України, призвели до суттєвого порушення стабільності функціонування туристичної галузі. Деструкція інфраструктурних об'єктів, зростання рівня безпекових загроз, обмеження мобільності населення та інтенсифікація внутрішніх міграційних процесів зумовили необхідність структурної адаптації туристичних, культурно-освітніх та рекреаційних систем до умов воєнного стану [1; 14]. У цьому контексті поняття безпеки набуває статусу системоутворюючого елемента туристичної діяльності [2; 5].

Попри наявність значного масиву наукових досліджень у сфері туризму, проблематика адаптації туристичної діяльності до умов підвищеної невизначеності та факторів ризику залишається недостатньо розробленою, що актуалізує необхідність подальших міждисциплінарних досліджень [2; 6; 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму є предметом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених. У сучасній науковій літературі сформовано кілька основних напрямів дослідження даної проблеми.

Перший напрям охоплює дослідження, присвячені розвитку туризму та туристично-рекреаційного потенціалу регіонів. Зокрема, у багатьох працях [1, 2, 6, 7], обґрунтовано значення природно-ресурсного та історико-культурного потенціалу у формуванні туристичної привабливості регіонів. Автори наголошують, що Львівська область посідає провідні позиції завдяки високій концентрації об'єктів культурної спадщини, вигідному географічному розташуванню та розвиненій туристичній інфраструктурі.

Другий напрям досліджень стосується питань організації туристичної діяльності та функціонування туристичної інфраструктури, де в працях науковців [2, 5] розглянуто економічні та організаційні аспекти розвитку туризму, особливості функціонування туристичного ринку, формування туристичного продукту та управління туристичними потоками. Водночас у зазначених дослідженнях недостатньо уваги приділяється питанням безпеки туристичної діяльності, що зумовлює необхідність подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Третій напрям представлений дослідженнями, у яких безпека туризму розглядається як самостійна наукова категорія [1, 2, 6, 7], підкреслюється, що безпека є одним із ключових чинників розвитку туризму та формування конкурентоспроможності туристичних дестинацій. Значна увага приділяється питанням управління ризиками, запобігання надзвичайним ситуаціям та інформаційного забезпечення туристів.

Окремий дослідницький блок становлять праці, присвячені аналізу туризму в умовах кризових явищ. У роботах міжнародних дослідників та аналітичних документах UNWTO акцентується увага на системному впливі глобальних кризових процесів (пандемій, воєнних конфліктів, економічних шоків) на трансформацію туристичної індустрії [12].

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що питання забезпечення безпеки життєдіяльності туристів в умовах воєнного стану залишається недостатньо розробленим. Зокрема, потребують подальшого вивчення механізми інтеграції безпекових заходів у туристичну діяльність, адаптації туристичних продуктів до умов підвищеного ризику, а також удосконалення системи управління безпекою туристів. Таким чином, існує об'єктивна потреба у проведенні комплексних досліджень, спрямованих на обґрунтування сучасних підходів до забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму.

Виділення невирішеної частини проблеми. Попри значну кількість наукових досліджень, недостатньо вивченими залишаються питання адаптації туристичної діяльності до умов воєнного стану, зокрема в аспекті забезпечення безпеки життєдіяльності туристів. Сучасні умови функціонування туристичної галузі характеризуються необхідністю врахування нових ризиків, пов'язаних із воєнними загрозами, обмеженнями пересування та зміною форматів туристичних послуг. У зв'язку з цим актуальним є формування комплексної системи забезпечення безпеки у сфері туризму, яка б враховувала сучасні виклики та забезпечувала належний рівень захисту туристів.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму в сучасних умовах.

Методологія. У дослідженні застосовано теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення наукових джерел), а також документальний метод для аналізу міжнародних і національних нормативно-правових актів у сфері туризму.

Результати дослідження. Аналіз міжнародних документів засвідчив, що безпека туристичної діяльності розглядається як багатовекторна категорія, яка поєднує інтереси особи, держави та суспільства загалом. Безпеку і захист туристів у міжнародних подорожах декларують різні міжнародні документи, зокрема такі: Хартія туризму і Кодекс туриста, прийняті Генеральною асамблеєю UNWTO (Софія, 1986 р.); документи Гаазької міжпарламентської конференції (Нідерланди, 1989 р.); документи 9-ї Генеральної асамблеї UNWTO (Буенос-Айрес, 1991 р.); Глобальний етичний кодекс туриста, прийнятий Генеральною асамблеєю UNWTO в Сантьяго (Чилі, 1999 р.).

Згідно з міжнародними підходами, безпека туристичної діяльності регулюється також нормами права та міжнародними стандартами, зокрема ISO 31000:2018 щодо управління ризиками [10]. В Україні правову основу становлять Конституція України, Закони України «Про туризм», «Про захист прав споживачів» та «Про страхування» [1; 13; 14; 15].

Також питання безпеки туристичних подорожей були предметом обговорення на багатьох міжнародних туристичних форумах. Особливо детально ці питання розглядалися на Міжпарламентській конференції з туризму в Гаазі (Нідерланди) у 1989 р. Принцип VII і VIII Гаазької декларації з туризму і третій розділ Рекомендацій конференції цілком присвячені безпеці й захисту туристів, туристичних пам'яток і об'єктів [1,4,5,6,7].

У цьому контексті визначено три базові орієнтири розвитку туристичного законодавства: забезпечення захисту туристів, збереження соціокультурного та природного середовища, а також створення умов для сталого розвитку туризму. Такий підхід свідчить про необхідність інтеграції безпекових механізмів у всі рівні організації туристичної діяльності. Активний розвиток міжнародного туризму зумовив

формування глобальних підходів до забезпечення безпеки, що знайшло відображення у діяльності міжнародних організацій, зокрема Всесвітньої туристичної організації, яка розробляє рекомендації та стандарти у сфері безпечного функціонування туристичної галузі.

Встановлено, що безпека туристичних подорожей має комплексний характер і потребує узгодженої взаємодії між державними інституціями, суб'єктами туристичного підприємництва та самими туристами. Ефективність цієї взаємодії значною мірою залежить від рівня нормативного забезпечення, інформування учасників туристичного процесу та розвитку системи управління ризиками.

У процесі дослідження систематизовано основні фактори ризику, притаманні туристичній діяльності. До них належать травмонебезпечні, природно-кліматичні, техногенні, біологічні та психофізіологічні чинники. З'ясовано, що травмонебезпека виникає внаслідок складних природних умов, особливостей рельєфу місцевості, технічних характеристик транспортних засобів і туристичного спорядження, а також впливу несприятливих атмосферних явищ. Водночас значний вплив на безпеку туристів мають фактори зовнішнього середовища, зокрема температурні коливання, вологість, зміни атмосферного тиску та інші параметри мікроклімату.

Окрему увагу приділено психофізіологічним чинникам ризику, які пов'язані з перевантаженням організму туристів у процесі подорожі. Інтенсивність екскурсійних програм, зміна кліматичних умов, порушення режиму відпочинку та харчування можуть спричиняти зниження адаптаційних можливостей організму, що, у свою чергу, підвищує ймовірність виникнення небезпечних ситуацій. Це обумовлює необхідність урахування індивідуальних особливостей туристів при формуванні маршрутів і програм обслуговування.

Результати дослідження свідчать, що важливим елементом забезпечення безпеки є дотримання туристами встановлених правил поведінки під час подорожей, зокрема у транспортних засобах. Регламентація поведінки пасажирів спрямована на мінімізацію ризиків травматизму, запобігання аварійним ситуаціям та забезпечення належного рівня безпеки перевезень. Встановлено, що недотримання таких правил значно підвищує рівень небезпеки як для окремих туристів, так і для групи в цілому.

Доведено, що безпека туристичної діяльності також залежить від дотримання норм поведінки у країні перебування. Туристи повинні враховувати правові, культурні та соціальні особливості приймаючої сторони, дотримуватися місцевого законодавства та поважати традиції населення. Порушення цих вимог може призводити не лише до конфліктних ситуацій, але й до юридичної відповідальності відповідно до законодавства держави перебування.

Важливим аспектом забезпечення безпеки є формування сприятливого психологічного клімату у туристичних групах. Встановлено, що фізичні та нервово-психічні перевантаження негативно впливають на поведінку учасників подорожі, знижують рівень їхньої уваги та здатність до адекватного реагування на потенційні небезпеки. Зменшення впливу зазначених чинників досягається шляхом раціонального планування туристичних програм, забезпечення оптимального режиму праці та відпочинку, а також урахування індивідуальних психофізіологічних характеристик туристів.

Обговорення. Отримані результати підтверджують, що безпека життєдіяльності у сфері туризму є складною багатокомпонентною системою. У сучасних умовах важливого значення набуває інтеграція організаційних, правових та інформаційних заходів.

На відміну від попередніх досліджень, у яких безпека розглядалася в умовах стабільного середовища, у даній роботі акцентовано увагу на функціонуванні туризму в

умовах підвищених ризиків, що дозволяє розширити наукові підходи до даної проблематики.

Практична реалізація результатів дослідження сприятиме підвищенню рівня безпеки туристів та ефективності функціонування туристичної галузі. Результати дослідження узгоджуються з положеннями сучасних наукових праць, у яких підкреслюється визначальна роль безпеки як ключового чинника розвитку туризму. Зокрема, дослідники відзначають, що підвищення рівня безпеки туристичних подорожей безпосередньо впливає на конкурентоспроможність туристичних destination та рівень довіри з боку споживачів туристичних послуг.

На відміну від попередніх досліджень, у яких безпека розглядалася переважно у контексті мирного часу, у даній роботі акцент зроблено на функціонуванні туристичної сфери в умовах підвищених ризиків, що дозволило розширити наукове розуміння цієї проблематики.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до розгляду безпеки життєдіяльності у сфері туризму як інтегрованої системи, що поєднує правові, організаційні, соціальні та психофізіологічні компоненти.

У роботі уточнено сутність поняття «безпека туристичної діяльності» в умовах воєнного стану, а також обґрунтовано необхідність адаптації традиційних підходів до організації туристичних подорожей. Подальшого розвитку набуло положення щодо ролі інформаційного забезпечення та превентивних заходів у зниженні рівня ризиків у туристичній сфері.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання у діяльності туристичних підприємств, органів державного управління та закладів туристичної інфраструктури з метою підвищення рівня безпеки туристів.

Запропоновані підходи можуть бути застосовані при розробці туристичних маршрутів, інструкцій з безпеки, програм підготовки персоналу, а також у процесі інформування туристів щодо потенційних ризиків. Впровадження таких заходів сприятиме зниженню рівня травматизму, підвищенню якості туристичних послуг та формуванню позитивного іміджу туристичної галузі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження узагальнено теоретичні засади та сучасні підходи до забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері туризму в умовах підвищених ризиків.

Встановлено, що туризм є важливим елементом соціально-економічного розвитку, однак його ефективне функціонування безпосередньо залежить від рівня безпеки та стабільності інфраструктурного середовища.

Доведено, що воєнний стан в Україні спричинив суттєві трансформації туристичної галузі, актуалізувавши необхідність впровадження ризик-орієнтованого підходу до управління туристичною діяльністю.

Систематизовано основні групи ризиків у сфері туризму, зокрема природно-кліматичні, техногенні, біологічні та психофізіологічні, що мають комплексний вплив на безпеку туристів.

Узагальнено нормативно-правові засади забезпечення безпеки туризму на міжнародному та національному рівнях, що базуються на міжнародних деклараціях, стандартах управління ризиками (ISO 31000:2018) та законодавстві України.

Наукова новизна полягає у розгляді безпеки туристичної діяльності як інтегрованої багаторівневої системи, що поєднує правові, організаційні та соціально-психологічні компоненти в умовах воєнного стану.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для підвищення рівня безпеки туристів, удосконалення організації туристичної діяльності та впровадження превентивних механізмів управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. Київ : Право, 1996. 64 с.
2. Козинець В. М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 576 с.
3. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.
4. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
5. Безпека життєдіяльності : підручник / О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 448 с.
6. Фокін С. П. Безпека у туризмі як чинник сталого розвитку туризму. *Актуальні проблеми країнознавчої науки*. 2014. URL: <https://internationalconference2014.wordpress.com> (дата звернення: 01.05.2026).
7. Марків Г. В. Безпека туризму як вагомий фактор розвитку галузі. *Туристична бібліотека*. 2021. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/markiv.htm (дата звернення: 01.05.2026).
8. Кізіма Т. О. Теорія, правове визначення та завдання практики щодо безпеки туризму. *Туристична бібліотека*. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kizyma.htm (дата звернення: 01.05.2026).
9. Пригара О. В. Біологічні ризики в туризмі: виклики сьогодення. *Досвід Європейського Союзу у сфері реагування на виклики безпеки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару. Глухів, 2021. С. 84–89.
10. ДСТУ ISO 31000:2018. Менеджмент ризиків. Принципи та настанови. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019. 16 с.
11. Гаагська декларація з туризму 1989 р. : прийнята на Міжпарламентській конференції з туризму. Гаага, 1989. URL: <https://tourlib.net> (дата звернення: 01.05.2026).
12. Всесвітня туристична організація (UNWTO). *Рекомендації щодо безпеки туристів*. Мадрид : UNWTO, 2015. URL: <https://www.unwto.org> (дата звернення: 01.05.2026).
13. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 01.05.2026).
14. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення: 01.05.2026).
15. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (дата звернення: 01.05.2026).

REFERENCES

1. Artemenko, N. V. (2021). *Rozvytok ekstremalnoho turyzmu v Ukraini: stan ta perspektyvy* [Development of extreme tourism in Ukraine: state and prospects]. PUET. Retrieved from <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11647> [in Ukrainian]
2. *DSTU ISO 31000:2018. Menedzhment ryzykiv. Pryntsypy ta nastanovy* [Risk Management. Principles and Guidelines]. (2019). DP «UkrNDNTs». [in Ukrainian]
3. Fokin, S. P. (2014). *Bezpeka u turyzmi yak chynnyk staloho rozvytku turyzmu* [Safety in tourism as a factor of sustainable tourism development]. *Aktualni problemy krainoznavchoi nauky*. Retrieved from <https://internationalconference2014.wordpress.com> [in Ukrainian]
4. *Haazka deklaratsiia z turyzmu 1989 r.* [The Hague Declaration on Tourism 1989]. Retrieved from <https://tourlib.net> [in Ukrainian]

5. Kizyma, T. O. Teoriia, pravove vyznachennia ta zavdannia praktyky shchodo bezpeky turyzmu [Theory, legal definition and practical objectives of tourism safety]. *Turystychna biblioteka*. Retrieved from https://tourlib.net/statti_ukr/kizyma.htm [in Ukrainian]
6. *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. (1996). Pravo. [in Ukrainian]
7. Kozynets, V. M. (2006). *Bezpeka zhyttiediialnosti u sferi turyzmu* [Life Safety in Tourism]. Kondor. [in Ukrainian]
8. Kyfiak, V. F. (2003). *Orhanizatsiia turystychnoi diialnosti v Ukraini* [Organization of Tourist Activity in Ukraine]. Knyhy-XXI. [in Ukrainian]
9. Malska, M. P., & Khudo, V. V. (2007). *Turystychnyi biznes: teoriia ta praktyka* [Tourism Business: Theory and Practice]. Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian]
10. Markiv, H. V. (2021). Bezpeka turyzmu yak vahomyi faktor rozvytku haluzi [Tourism safety as an important factor of industry development]. *Turystychna biblioteka*. Retrieved from https://tourlib.net/statti_ukr/markiv.htm [in Ukrainian]
11. Martsyniuk, O. V. Turystychni podorozhi: nespriyatlyvi faktory ta zakhyst [Tourist trips: adverse factors and protection]. *Turystychna biblioteka*. Retrieved from https://tourlib.net/statti_ukr/marcynjuk.htm [in Ukrainian]
12. *Perspektyvy rozvytku ekstremalnoho turyzmu v Ukraini* [Prospects for the development of extreme tourism in Ukraine]. (2021). *Hral nauky*, 4, 112–117. [in Ukrainian]
13. Pryhara, O. V. (2021). Biolohichni ryzyky v turyzmi: vyklyky sohodennia [Biological risks in tourism: current challenges]. In *Dosvid Yevropeiskoho Soiuzu u sferi reahuvannia na vyklyky bezpeky* (pp. 84–89). [in Ukrainian]
14. World Tourism Organization (UNWTO). (2015). *Safety and security recommendations for tourists*. UNWTO.
15. Zakon Ukrainy «Pro strakhuvannia» [Law of Ukraine «On Insurance»] No. 85/96-VR. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 18, Art. 78. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> [in Ukrainian]
16. Zakon Ukrainy «Pro turyzm» [Law of Ukraine «On Tourism»] No. 324/95-VR. (1995). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 31, Art. 241. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> [in Ukrainian]
17. Zakon Ukrainy «Pro zakhyst prav spozhyvachiv» [Law of Ukraine «On Consumer Protection»] No. 1023-XII. (1991). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, Art. 379. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> [in Ukrainian]
18. Zaporozhets, O. I., Khalmuradov, B. D., & Prymenko, V. I. et al. (2013). *Bezpeka zhyttiediialnosti* [Life Safety]. Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian]